

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20CoCsp/27/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6119304761
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:6119304761.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členiek senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o., IČO: 35 724 803, so sídlom Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, právne zastúpeného: Remedium Legal, s.r.o., IČO: 53 255 739, so sídlom Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava-mestská časť Petržalka, proti žalovanému: J. W. I. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXXXX/X, XXX XX H., o zaplatenie 5.000,- eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 7Csp/81/2020-117 zo dňa 21.04.2021, takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje sa rozsudok.
- II. Stranám sporu sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol takto:
„I. Žalobu zamieta.
II. Žalobca nemá nárok na náhradu trov konania a žalovanému náhradu trov konania nepriznáva.“

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že žalobca návrhom doručeným Okresnému súdu Banská Bystrica žiadal, aby súd vydal platobný rozkaz, ktorým uloží žalovanému zaplatiť mu istinu 5.000,- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 11. decembra 2018 do zaplatenia na tom skutkovom základe, že postupca uzatvoril so žalovaným dňa 10.08.2015 Zmluvu o úvere, na základe ktorej mu bola poskytnutá úverová istina. Z dôvodu neplnenia si svojich povinností žalobca oznámil žalovanému, že dňom 25. novembra 2016 vyhlasuje úver za splatný.

Mal za preukázané, že žalobca súdu žiadne doklady o skúmaní bonity žalovaného nepredložil, a preto je zrejmé, že spôsobom zodpovedajúcim odbornej starostlivosti pri skúmaní bonity dlžníka žalobca nepostupoval. Nezaujímal ho príjmy a ani výdavky žalovaného, a to, či po ich úhrade má dostatočnú finančnú rezervu na splácanie úveru. Nepreveril ho v úverových registroch a podobne.

Uzavrel, že poskytnutý úver v zmysle § 11 ods. 2 zákona číslo 129/2010 Z.z. nebolo možné platne predčasne zosplatiť postupom podľa § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka. Poukázal na to, že dňa 10. decembra 2018 malo dôjsť k postúpeniu uplatnenej pohľadávky z ČSOB, a.s. na žalobcu. Uvedené postúpenie pohľadávky však spôsobilo, že žalobe nemôže byť vyhovievané ani čiastočne. Ďalej uviedol, že podstatnou otázkou pri každej žalobe je to, či je daná aktívna vecná legitímácia žalobcu a rovnako je súd povinný preskúmať pasívnu vecnú legitímáciu žalovaného. Hmotné právo definuje vecnú legitímáciu ako stav vyplývajúci z hmotného práva, určujúci či strana sporu je účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, nárokov z ktorého sa žalobca domáha.

Dospel súd k záveru, že k platnému predčasnému zosplateniu úveru dňa 25. novembra 2016 nedošlo, uvedené je potrebné považovať za neplatný právny úkon, nemohla byť pohľadávka z neho predmetom

postúpenia z dôvodu, že konečná splatnosť úveru mala nastať až dňom 25.08.2022, a teda pohľadávka nemohla byť predmetom postúpenia, a preto na strane žalobcu absentuje aktívna vecná legitímácia.

Na základe uvedeného predmetnú žalobu zamietol z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na uplatnenie si predmetnej pohľadávky z dôvodu nepreukázania jej platného postúpenia v zmysle ust. § 17 zákona. č. 129/2010 Z.z.

O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, v ktorom okrem iného uviedol, že postupca bonitu žalovaného riadne skúmal, pričom toto tvrdenie bolo počas celého konania medzi stranami sporu nesporným. Uvedené tvrdenie zostalo nesporným aj v čase vyhlásenia rozsudku, nakoľko ani na pojednávaní konanom dňa 21.04.2021 o 10:30 hod. na súde prvej inštancie žalovaný predmetné tvrdenie nerozporoval. Na predmetnom pojednávaní sa súd nestotožnil s predmetnou skutočnosťou, pričom však neposkytol žalobcovi dodatočnú lehotu na preukázanie týchto (nesporných!) skutkových tvrdení aj listinnými dôkazmi, ktorými dôkazmi žalobca nemal dôvod disponovať a musel ich dodatočne dopytovať od právneho predchodcu, ktorý uzatvoril zmluvu so žalovaným. Poznamenal, že v tomto konkrétnom prípade bol dopyt vykonaný v deň podpisu Zmluvy a bonita bola vypočítaná správne, teda na základe výsledkov z databázy banky. Zároveň pripojil dôkaz - výpis z interného systému banky, kde podľa vstupných údajov zadaných žalovaným pred podpisom zmluvy (ako nevyhnutný predpoklad pre poskytnutie úveru) bola výsledkom platobná kapacita v rozsahu 476,85 eura.

Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu preskúmal a v zmysle ustanovenia § 388 CSP ho zmenil tak, že vyhovie žalobe žalobcu, resp. v zmysle ustanovenia § 389 ods. 1 CSP ho zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň si vyčíslil trovy odvolacieho konania.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 Zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce podľa zásad upravených v ust. § 379 a nasl. CSP bez nariadenia pojednávania a po preskúmaní odvolania dospel k záveru, že namietané odvolacie dôvody žalobcu nie sú opodstatnené.

4. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. spotrebiteľských úveroch, ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje najmä posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez údajov o sociálno-ekonomickej situácii spotrebiteľa a účelové použitie údajov o sociálno- ekonomickej situácii spotrebiteľa na vytvorenie zdania väčšej schopnosti spotrebiteľa splácať úver, ako tomu v skutočnosti je. Alebo posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

5. S poukazom na citové zákonné ustanovenia odvolací súd konštatuje, že je plne opodstatnené vyžadovať v súdnom konaní preukázanie skúmania bonity klienta právnym predchodcom žalobcu. Pokiaľ si žalobca uplatňuje právo na plnenie zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ako je tomu aj v prejednávanej veci, je nutné vyhodnotiť, či pri uzatvorení zmluvy boli splnené všetky povinnosti a podmienky, ktoré na tieto zmluvné vzťahy kladie právna úprava zameraná na ochranu spotrebiteľa, teda § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, Zákon o spotrebiteľských úveroch a ďalšie. Bolo na žalobcovi, aby preukázal, že bonitu žalovanej náležite skúmal jeho právny predchodca, a že si splnil povinnosti plynúce pre neho, resp. vo vzťahu k jeho právnenmu predchodcovi z ust. § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch.

6. Odborná starostlivosť predpokladá overenie údajov, ktoré dlžník veriteľovi uviedol, resp. objektívne podložil minimálne potvrdením zamestnávateľa dlžníka. Nepochybne kľúčová je i povinnosť veriteľa využívať verejne dostupné informácie, akými sú napr. štátom publikované údaje o životnom a existenčnom minime podľa zákona č. 110/2006, a tieto porovnávať so známymi alebo od spotrebiteľa zistenými (nie iba tvrdenými) informáciami o jeho príjmoch a výdavkoch (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33 Cdo 2178/2018).

7. Zákon o spotrebiteľských úveroch kladie veriteľovi povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou, ide teda o povinnosť posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Veriteľ musí pritom posudzovať celkovú sociálno-ekonomickú situáciu spotrebiteľa, teda nielen jeho príjmy, ale aj výdavky. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver tak treba chápať ako situáciu, keď v závislosti od frekvencie splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom/domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/ domáci rozpočet, a to ako stranu príjmov, ako aj stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (tj. konkrétne príjmy zo zamestnaneckej alebo inej činnosti, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť alebo nezaopatrené deti). Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama o sebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje. Pre účely posúdenia splnenia povinnosti uloženej dodávateľovi posúdiť schopnosti spotrebiteľa splácať úver nie je smerodajné, aká bola reálna finančná, majetková, sociálna situácia spotrebiteľa, ale akým spôsobom dodávateľ pristupoval k zisťovaniu a hodnoteniu bonity klienta.

8. Skúmanie bonity zo strany právneho predchodcu žalobcu bez overenia výšky čistého mesačného príjmu, výdavkov na živobytie, prípadné dlhy na poistení, daniach a podobne, nie je postačujúce pre splnenie povinnosti vyplývajúcej z ust. § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z.. Bez toho, aby právny predchodca žalobcu skúmal aj iné spomínané aspekty, napr. celkové mesačné výdavky žalovaného, nemohol si utvoriť reálny obraz o majetkovej situácii žalovaného, potrebnej pre posúdenie jeho schopnosti splácať dlh zo zmluvy. Nemožno teda konštatovať, že zo strany právneho predchodcu žalobcu sa jednalo o konanie s odbornou starostlivosťou. Iba vzájomným porovnaním všetkých rozhodujúcich činiteľov je totiž možné vyhodnotiť, či spotrebiteľ je schopný a či pravdepodobne v budúcnosti (minimálne v období, na ktoré sa zmluva uzatvára) bude schopný plniť svoje záväzky.

9. Odborná starostlivosť predpokladá, aby údaje, ktoré dlžník veriteľovi uviedol, boli overené, resp. objektívne podložené minimálne potvrdením zamestnávateľa dlžníka. V danom prípade je však nepochybný formalistický prístup dodávateľa k splneniu povinnosti vyplývajúcej mu z ustanovenia § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľskom úvere.

10. Za týchto okolností právny predchodca žalobcu zjavne nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z., ale naopak, tieto svoje povinnosti porušil, keď riadne neskúmal príjem a výdavky žalovaného, čím sú naplnené predpoklady hmotnoprávnej fikcie podľa § 11 ods. 2 zákona prvá veta, t.j., že právny predchodca žalobcu nebol oprávnený vyžadovať od žalovaného jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru.

11. Právny predchodca žalobcu teda nemohol pristúpiť k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, nakoľko nekonal s odbornou starostlivosťou. Spôsobilým predmetom postúpenia v zmysle ust. § 92 ods. 8 Zákona o bankách môže byť iba pohľadávka alebo jej časť, ktoré sú už splatnými, a to za predpokladu predchádzajúcej písomnej výzvy a po tom, čo bol klient banky nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní. Uvedené predpoklady sú zákonným predpokladom pre platné postúpenie pohľadávky banky. Musia byť splnené v čase postúpenia pohľadávky. Citované ustanovenie § 92 ods. 8 Zákona o bankách oprávňuje banku postúpiť na iný subjekt len peňažný záväzok, s ktorým je dlžník v omeškaní (z dôvodovej správy k uvedenému zákonu týkajúcej sa predmetného ustanovenia je zrejmé, že toto ustanovenie upravuje možnosť využitia inštitútu postúpenia pohľadávky zodpovedajúcej nesplácaného dlhu) a nemôže postúpiť pohľadávku, ktorá ešte nebola splatná.

12. Z uvedeného teda vyplýva, že právny predchodca žalobcu nemohol postúpiť žalobcovi tzv. „živý úver“. Pokiaľ teda právny predchodca žalobcu postúpil svoju pohľadávku na žalobcu konal v rozpore s ustanovením § 92 ods. 8 Zákona o bankách, a preto je Zmluva o postúpení pohľadávky neplatný právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka a žalobca teda nie je v prejednávanej veci aktívne vecne legitimovaný.

13. Vzhľadom na nedostatok aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu bolo potrebné žalobu zamietnuť.

14. V zmysle čl. 8 základných princípov CSP sú strany sporu povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu.

15. Podľa § 154 CSP prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí.

16. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie má za to, že žalobca bol povinný označiť alebo predložiť dôkazy na preukázanie tvrdených skutočností do vyhlásenia uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým sa vyhlasuje dokazovanie za skončené (§ 154 CSP).

17. Súd prvej inštancie vychádzal z listinných dôkazov založených v spise a vo veci správne rozhodol, nakoľko žalobca do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania nepreukázal skúmanie bonity žalovaného právnym predchodcom žalobcu.

18. Žalobca teda neunesol tzv. dôkazné bremeno, ktoré možno charakterizovať ako procesnú zodpovednosť strany za výsledok konania. V rámci dokazovania platí zásada, že každá strana sporu musí uniesť dôkazné bremeno ohľadom svojho tvrdenia, t.j. kto tvrdí, dokazuje.

19. Podľa súdnej judikatúry dôsledkom nesplnenia povinnosti tvrdiť všetky pre rozhodnutie významné skutočnosti (povinnosť tvrdenia) a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (dôkazná povinnosť) je vynesenie nepriaznivého rozsudku pre stranu, ktorá ich nesplnila. Súd sám nie je povinný po významných skutočnostiach pátrať.

20. Odvolací súd nemôže prihliadať na listinné dôkazy predložené v odvolacom konaní, keďže skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvej inštancie, nemôžu byť v zásade odvolacím dôvodom. Žalobca odvolaciemu súdu nepreukázal, že by listinné dôkazy preukazujúce skúmanie bonity žalovaného nemohol použiť v konaní pred súdom prvej inštancie bez svojej viny.

21. Odvolací súd upriamuje pozornosť v súvislosti s odvolacími námietkami na rozsudok Súdneho dvora EU (druhá komora) z 5. marca 2020. Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Články 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladajú povinnosť preskúmať ex offo existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 tejto smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, a vyvodiť dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve, pod podmienkou, že sankcie spĺňajú požiadavky podľa uvedeného článku 23. Články 8 a 23 smernice 2008/48 sa majú ďalej vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa sankcia za porušenie povinnosti veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa, ktorá spočíva v neplatnosti zmluvy o úvere spojenej s povinnosťou spotrebiteľa vrátiť veriteľovi poskytnutú sumu istiny v dobe primeranej jeho možnostiam, uplatní len pod podmienkou, že daný spotrebiteľ túto neplatnosť namieta, a to v trojročnej premlčacej dobe.

Odvolateľ sa bez rozumného dôvodu spoliehal že v konaní so slabšou zmluvnou stranou navyše nezastúpenou advokátom sa uprednostní princíp kontradiktórnosti použitím nespornosti tvrdení, pred materiálnym výkonom spravodlivosti a ex offo súdneho preskúmania existencie povinnosti ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa.

22. Žalobca tým, že napriek písomnému procesnému poučeniu nepredložil všetky dôkazy do skončenia dokazovania na súde prvej inštancie, sa sám diskvalifikoval z ďalších dôkazov a odvolací súd v súlade s § 366 CSP nemôže na nový dôkaz predložený v odvolacom konaní prihliadať.

23. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd žalobu zamietol a v súvisiacom výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP.

24. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I;

uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04). Odvolací súd s poukazom na uvedené nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami žalobcu.

25. V odvolacom konaní nebol žalobca úspešný. Naopak fakticky plne úspešný bol žalovaný, ktorému vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný bol v odvolacom konaní pasívny, k odvolaniu sa nevyjadril, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnil, a podľa obsahu spisu mu ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

26. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).